



Till Svenska Litteratursällskapet i Finland styrelse.

I egenskap av Svenska Litteratursällskapet stipendiat upptecknade jag under sommaren 1914 ortnamnen i Sjundeå, och besökte jag därvid på några få minuter alla byar eller gårdar i socknen. Endast då jag under mina resor träffade personer från någon annan trakt, socknen, vilka väl kände till namnen å sin ^{ort} uppgafade jag dem utan att göra ett särskilt besök i deras hemby. På så sätt besparade jag mig mödan att resa till Timpala-Nyby, Gårdskulla och Kvarnby.

Det blir kanske något svårt för mig att avgiva en egentlig reseberättelse, emär jag hela sommaren var bosatt å Tåfrak i Sjundeå och företog mina utgåender än om, än då. Jag började mitt arbete under förra hälften av juni, då jag upptecknade ortnamnen å de gårdar som ligga närmast mitt hem, d. v. s. å Gåks, Malm, Siggans och Fäll. Pikkalanamen upptecknade jag sist, i mediet av september.

Mina färder företog jag naturligt.



vis på velociped, men också till fots eller med häst.
Till gårdarna invid Kåla station reste jag med tåg. -
Fästmanhet begär jag mig hemifrån tidigt på mör-
ningen och återvände på kvällen. Andret en mat
tillbragte jag borta. Jag reste di ut såsom vanligt på
morgonen, tog vägen förbi kyrkan till Karstorp, där
jag började mitt arbete för dygen. Sedan besökte jag
byarna runt om Björntäsk, d. v. s. Harvs, Andby, Ö-
vitsby, Kopula, Blåsåby, Näsby samt yttermere Skrä-
darsby och Nummenkylä. Med den sistnämnda gå-
den hade jag nått Sjunde gräns mot Ljå och Wichtas
Långs länsvägen, som här löper parallellt med Hån-
gö - Hvinge järnväg, äkte jag till Vendelå gästgiveri
i Ljå, där jag övernattade. Följande morgon åter-
vände jag över Kyrkstas till Sjunde. Kyrkby ligger här
närmast Ljå och var det den första by jag besökte.
Den dygen besökte jag ^{ännu} nämmen i fem byar, nämligen
Sidsby, Barks, Pölans, Vejans och Hållstens.

Att jag under två dagar kunde
hinna med så många byar, berodde väl främst
därpå, att jag själv var sorkenbo. Många av dem
jag vände mig till för att erhålla upplysningar
kände jag personligen, eller också kände de mig.
Jag behövde endast säga att jag var från Påfvals,
och man visade mig det största tillmötesgående. In-
gentädes emottogs jag med misshö, utan tvärtom var
man överallt ytterst beredvilig att till mig tillfråg.
Beställde jag mat, så erhölet jag den gratis, och kaffe
fick jag lov att dricka mer än nyttigt var.

Så vitt möjligt uppsökte jag per-
soner, som under många år bott på orten, dels där
för att de bäst hade reda på sig. Där yngre personer
ej kommo ihåg många namn, kunde man få en tänk-

gen riktig skörd, om man lyckades få tag i en gam-
mal quäbe. Iresten var det för honom ett nöje att
uppliva gamla minnen och grata om saker och ting,
som hos andra råkat i glömska. Förän jag riste
från en gård, tog jag reda på vem, som i följande
by bäst kände till namnen. Därpå begär jag mig
direkt till honom. På så sätt insparade jag tid
och lyckades samtidigt för varje gång erhålla en
pageman, som gäbliskt kunde vara mig till gagn.
På många ställen förkom ett und-
lande uttal, och i allmänhet har jag angivit de
olika de olika uttalen. Vanligtvis kvarsättes h såsom
sådant framför palatala vokaler, men stundom visade
sig också en övergång till g. sk och g hade i sam-
ma ställning liksom i andanlagssfall utvecklats till
sch (s) och j. Dessa "förnyade" uttalsformer torde
dock också vara utmärksande för Sjundemålet, och
de vore ej heller de ursprungliga. De berodde helt
säkert på inflytande av de bildade ortbornas språk.
Jag fäste mig vid, att man så vitt möjligt ej gånst
skulle fråga om ett namn, och om man ej upp-
fattade det. Gjorde man det, fick man näck sällan
ett något korrigerat uttal, som tydligen skulle göra
anspråk på att vara mera "bildat".

I ortnamn på -gård hade kon-
sonanterna rd vanligen övergått till l, dock ej mera
kakumminat l, men kvarstod de också oförändrade
månända under påverkan av skriftspråket. De
namn, som hade rd bevarade, vore nämligen mest
sådana, som ej mera äro i dagligt bruk. De äro namn
på små lägenheter som utgöra delar av större gårdar,
och de förkomma endel i köpekontrakt och andra
handlingar rörande egendomen.



Om jag på någon gård kom över
gamla handlingar genomgick jag dem och skrev
av ortnamnen. Det var vanligen kartabeskrivnin-
gar från Storskiftet, och de daterade sig såhunda
från slutet av 1700-talet.

Det är olivnelakligt något
pent, uppteckningen av ortnamnen i Gundeå
verket ställes. Någonstades visade det sig, att de gam-
la namnen följt i glömska. Slutligen som jorden upp-
odlats hava de små åkrarna sammansmältit
till stora fält, och av många namn har i lyck-
ligaste fall endast ett kvarstått. På några egen-
domar, där skiftesbruk införts numrerade man en-
bart åkrarna. Därför var skörden från många
gård ringa. De flesta namnen erhöi jag naturligt-
vis från de lägenheter, som ligga vid havet. Men
av sådana har Gundeå bara endast två, Pöskala
och Stösvik.

Denna ortnamnssamling, som av
mig^{med} insänts, gör ej anspråk på att vara all-
deles fullständig. Företages en ny uppteckning
skulle det kanske^{finnas} mycket att tillägga, men
vem vågar påstå, att ens då var utforskat!

Helsingfors i maj 1915.

Tore Wretling.

